

‘แปลงใหญ่ประชารัฐ’ ต้นแบบเกษตรสมัยใหม่สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 1 ในนโยบายของรัฐบาล โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มุ่งปรับเปลี่ยนระบบการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ขนาดใหญ่ เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรรายย่อย มาสู่การรวมกลุ่มที่สามารถใช้เครื่องมือ เครื่องจักรกลมาช่วยในการผลิต เข้าถึงเทคโนโลยีได้มากขึ้น มีความสามารถในการจัดการการผลิตผลผลิตอย่างมืออาชีพ ทำให้คุณภาพสินค้าได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน สามารถเข้าถึงการตลาด และมีอำนาจต่อรองทางการตลาดสูงขึ้น จากจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ประชารัฐ ต้นแบบของการส่งเสริมการเกษตรรูปแบบใหม่โดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกษตรกร และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สู่การพัฒนาขยายผลเกิดเป็นแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ เพื่อการพัฒนากระบวนการผลิต นำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ที่สามารถเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรที่เข้มแข็งและมั่นคง

นางสาวจริยา สุทธิไชยา รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กล่าวว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดเป้าหมายดำเนินโครงการแปลงใหญ่ประชารัฐ ให้ครบ 650 แปลง ภายในปี 2559 โดยขณะนี้มีความร่วมมือจนเกิดเป็นแปลงใหญ่ประชารัฐที่ได้รับการรับรองโดยคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดทั้งหมด 533 แปลง จำนวน 31 สินค้า มีพื้นที่แปลงใหญ่ที่บริหารจัดการร่วมกันรวม 1.34 ล้านไร่ เกษตรกรประมาณ 85,000 ครัวเรือน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรก แปลงใหญ่ประชารัฐต้นแบบจังหวัดละ 1 แปลง รวม 76 จังหวัด ประเภทที่ 2 แปลงใหญ่ทั่วไป 392 แปลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแปลงใหญ่ข้าวมากที่สุด คิดเป็น 70% ของพื้นที่แปลงใหญ่ รองลงมาคือพืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และ มันสำปะหลัง นอกจากนี้จะเป็นจำพวกพืชผักอายุสั้นที่สามารถสร้างรายได้ได้เร็ว ส่วนไม้ผล ได้แก่ ทูเรียน มังคุด ด้านแปลงใหญ่ปศุสัตว์ มีทั้งโคนม โคเนื้อ กระบือ ด้านแปลงใหญ่ประมง ได้แก่ กุ้งขาว หอยแครง ปลานิล เป็นต้น ประเภทที่ 3 ได้แก่ แปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งคณะทำงานเกษตร สมัยใหม่ ที่มี พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ และนายอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานกรรมการหอการค้าไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นหัวหน้าทีมร่วมภาคเอกชนได้พิจารณาคัดเลือกเข้าร่วมโครงการจำนวน 44 แปลง พื้นที่ 67,899.5 ไร่ เกษตรกร 5,118 ราย รวม 11 สินค้า ได้แก่ ข้าว 13 แปลง มันสำปะหลัง 3 แปลง อ้อย

โรงงาน 4 แปลง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4 แปลง ผัก 8 แปลง ผลไม้ 1 แปลง สมุนไพร 1 แปลง หม่อนไหม 1 แปลง กุ้ง
ขาว 6 แปลง โคเนื้อ/โคนม 1 แปลง และปลานิล 2 แปลง

รูปแบบการดำเนินการในช่วง 3 ปีแรก (2559-2561)จะเป็นลักษณะบูรณาการ ร่วมกันตามแนวทาง
ประชารัฐ โดยกระทรวงเกษตรฯ จะมีบทบาทในการจัดกระบวนการวางแผนบริหารจัดการด้านการผลิตเพื่อให้
สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตามแผนตลาดนำการผลิต ควบคู่กับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการ
พัฒนาการเกษตร ได้แก่ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพของผลผลิต อีกทั้งมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตร
ฯ ในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ ส่วนภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการจะเป็นฝ่ายบริหารจัดการด้าน
การตลาด และเกษตรกรจะเป็นฝ่ายผลิต แต่สำหรับแปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ จะมีข้อแตกต่างคือ
ผู้จัดการแปลงเป็นภาคเอกชน เพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาช่วยพัฒนา ควบคู่กับองค์ความรู้
นวัตกรรม เทคโนโลยี งานวิจัยและพัฒนาต่างๆ ของภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม หลังจากครบ 3 ปี จะมีการถ่ายโอนให้เป็นเรื่องของเกษตรกรและภาคเอกชน โดยจะพัฒนา
เกษตรกรขึ้นมาเป็น ผู้จัดการแปลงแทนเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นรูปแบบธุรกิจเกษตรมากขึ้น ไม่ว่าจะ
จะเป็นลักษณะการจับคู่ธุรกิจ Business Matching หรือเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ โอกาสที่เกษตรกรจะพัฒนาและ
เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาดก็มีมากขึ้น ขณะที่กระทรวงเกษตรฯ ก็ยังคง
ดำเนินการ โดยมอบหมายให้ Single Command หรือหน่วยงานในจังหวัดคอยอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ
ด้านวิชาการ หรือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบการผลิตต่างๆ กล่าวคือภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นหน่วย
ประสานแทนที่จะเป็นผู้จัดการหรือดำเนินการเสียเอง เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มีความเข้มแข็งอย่าง
ยั่งยืน จากการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการเกษตรแปลงใหญ่ประชารัฐ ของสำนักงานเศรษฐกิจ
การเกษตร พบว่า เกษตรกรกว่า 90% ที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ทั้ง 533 แปลงมีความพึงพอใจที่เห็นความร่วมมือ
กันของภาครัฐและเอกชน ที่ทำให้เกิดการ รวมกลุ่ม มีการวางแผนบริหารจัดการการผลิตร่วมกัน โดยเฉพาะช่วย
ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ที่สำคัญเกษตรกรเกิดความมั่นใจด้านตลาดเพราะมีภาคเอกชนมาร่วม
แนะนำการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้ เกษตรกรที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการที่ได้
เห็นการขับเคลื่อนแปลงใหญ่ประชารัฐได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้และสนใจเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้ คาดว่า ในปี 2560
จะมีสมาชิกในแปลงใหญ่เพิ่มขึ้นรวมถึงจำนวนพื้นที่แปลงใหญ่ก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

ขณะที่ภาคเอกชนก็ได้รับผลกระทบเชิงบวกจากโครงการแปลงใหญ่ประชารัฐเช่นกัน เนื่องด้วยการบริหาร
จัดการแปลงใหญ่ทำให้มีพื้นที่และผลผลิตที่แน่นอน ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการไม่ต้องไปหาวัตถุดิบจากหลาย
แหล่ง เพียงเข้าร่วมกับแปลงใหญ่ก็จะได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและปริมาณตามที่ต้องการ เพื่อเข้าสู่กระบวนการ
ผลิตแปรรูปทั้งยังประหยัดต้นทุนค่าขนส่งได้อีกด้วย ส่วนภาครัฐเองเมื่อมีการบูรณาการร่วมกันทำงานในพื้นที่
แปลงใหญ่ ณ จุดๆ เดียว ตั้งแต่ปรับโครงสร้างพื้นฐาน จัดระบบดิน น้ำ วางแผนการผลิต ที่เหมาะสม บริหาร
เครื่องจักรกลตามหลักวิชาการ ส่งเสริมการทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน ก่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณในเชิง
เศรษฐกิจ จึงนับได้ว่าโครงการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ได้ประโยชน์กันทุกฝ่าย